

HOFVOGELS

Activiteitenplan

2025-2028

www.hofvogels.nl

Hof van Twente
1 april 2025

VOORWOORD

Stichting Hofvogels is in 2016 opgericht en heeft zich sindsdien ontwikkeld van een 'uilenwerkgroep' naar een stichting die zich actief inzet voor de natuur en de biodiversiteit, met specifieke aandacht voor het behoud van de steen- en kerkuil. Naast het daadwerkelijke behoud van deze uilensoorten zijn deze ook een belangrijke indicator voor de kwaliteit van het landschap en de biodiversiteit. De steenuil is met name een vogelsoort met een grote 'aibaarheidsfactor' waarmee bij 'boeren en buitenlui' de weg wordt geopend naar bredere inzet voor landschap en natuur.

Doelen en werkwijzen zijn in 2016 uitgewerkt in het meerjarenbeleidsplan 2017 – 2021. Nu deze periode voorbij is, is het goed om wederom voor de aankomende jaren de richting van de activiteiten te bepalen zodat alle betrokkenen weten wat we willen doen. Draagvlak en capaciteit onder de vrijwilligers is doorslaggevend voor de uit te voeren activiteiten en het succes ervan.

HOF VAN TWENTE: D.D. 1 MAART 2023

FRANS KRUSE
VOORZITTER STICHTING HOFVOGELS

1 INHOUD

2	Inleiding	4
2.1	Statuten stichting hofvogels.....	4
2.2	Zeer korte terugblik en resultaten 2017 -2022	4
2.2.1	Organisatie	4
2.3	Externe ontwikkelingen.....	5
3	Activiteiten 2023 - 2028.....	6
3.1	Uilenbescherming	6
3.2	Andere inheemse broedvogels:.....	7
3.2.1	Pragmatische aanpak	7
3.3	Verbetering biotoop uilen en andere vogelsoorten.....	8
3.4	Overige diersoorten	8
4	Publiciteit, communicatie en educatie	9
5	Stichting.....	10

2 INLEIDING

2.1 STATUTEN STICHTING HOFVOGELS

DE DOELEN VAN DE STICHTING ZIJN VASTGELEGD IN DE STATUTEN.

De stichting heeft als doel:

1. De belangenbehartiging van natuur en landschap in het algemeen en het bevorderen van het onderzoek en de bescherming van alle inheemse broedvogels in de gemeente Hof van Twente in het bijzonder;
2. Het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

DE STICHTING TRACHT HAAR DOEL ONDER MEER TE BEREIKEN DOOR:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten ten behoeve van broedgelegenheid voor broedvogels, waaronder ook steenuilen, kerkuilen en bosuilen, zodat het voortbestaan van deze soorten wordt bevorderd;
- De advisering bij landschappelijke inrichting en landschapsbeheer;
- Het geven van voorlichting aan belangstellenden en het ontwikkelen van educatieve activiteiten die kunnen leiden tot meer kennis van en een beter begrip voor natuur en landschap en in het bijzonder de vogelgroep uilen;
- Het uitgeven van brochures, publicaties of boeken, waarmee een bijdrage geleverd kan worden aan een bredere kennis van de natuur en in het bijzonder uilen en hun leefgebieden;
- Het uitvoeren van inventarisaties en natuurwetenschappelijk onderzoek.

2.2 ZEER KORTE TERUGBLIK EN RESULTATEN 2017 -2022

De afgelopen jaren is veel invulling gegeven aan de genoemde doelstellingen. Door actief projecten uit te voeren op het gebied van erf- en gebiedsinrichting is de bevordering van broedvogels in de breedste zin van het woord verder inhoud gegeven. Verdere resultaten zijn onder andere;

- Bescherming uilen (steen- en kerkuil in het bijzonder) door plaatsen, onderhouden, controleren van nestkasten, ringen vogels, inventarisaties, verwerking gegevens enz.;
- Bescherming andere broedvogels zoals: mezen, zwaluwen, spreeuwen, vliegenvangers door onder meer plaatsen en schoonmaken nestkasten en registreren bezettingen en broedgegevens;
- Bevordering leefomgeving broedvogels door te informeren en adviseren en inzet op biodiversiteitsherstel.

2.2.1 ORGANISATIE

De stichting bestaat volledig uit vrijwilligers; een actief bestuur van 3 personen met een kern van 5 'bestuur-ondersteuners' voor coördinerende werkzaamheden en enkele mensen die veel werk verzetten op gebied van timmerwerk, ICT en het ringen van de vogels. Het werk ligt dus niet alleen bij het bestuur. Een bredere basis maakt de stichting minder kwetsbaar.

Onmisbaar zijn de circa 30 vrijwilligers die (vooral) kasten ophangen, controleren, schoonmaken en dergelijke. De gemeente is opgedeeld in 13 controlegroepen, waarin de vrijwilligers in teams werken aan de controles e.d. en waaraan de ringers zijn gekoppeld. Hofvogels onderhoudt de relatie met op dit moment(1 januari 2023) 460 kashouders waar 607 kasten hangen (375 steenuil-, 158 kerkuil- 58 bosuil- en 16 torenvalkkasten). Dit grote netwerk is heel waardevol bij het opzetten van andere activiteiten.

2.3 EXTERNE ONTWIKKELINGEN

De werkzaamheden van Hofvogels vinden plaats in een dynamische ‘omgeving’, waarbij diverse ontwikkelingen direct te maken hebben met de doelen van de stichting.

In 2023 wordt het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ingevoerd. Onderdeel van dit beleid is de zogenaamde eco regeling, waarbij agrariërs beloond worden voor maatregelen om de biodiversiteit op het erf te verbeteren. Een coördinerende rol is weggelegd bij de Agrarische Natuur- en Landschapsbeheerorganisaties die budget krijgen voor o.m. aanleg van foerageergebieden voor vogels en landschapselementen.

Daarnaast zijn doelen uit het zogenaamde ‘Aanvalsplan Biodiversiteit’ inherent aan de doelen van Hofvogels met investeringen in natuur, landschap en biodiversiteit. Verder bestaan er meerdere door de provincie en gemeente ingestelde regelingen om (erf)bewoners aan te zetten te investeren in plantmateriaal. Bovendien kunnen maatregelen i.v.m. het mest- en stikstofbeleid, regels bij rood-voor-rood regelingen, etc. ook belangrijke overlappen met de doelen van Hofvogels hebben.

Het is van belang dat Hofvogels aan haar doelen werkt in samenwerking en meebewegend met deze grotere ontwikkelingen. Zo zou het contraproductief zijn als vanuit agrarisch natuurbeheer ingezet wordt op nestkasten voor steen- en kerkuilen en andersom. Zo is het niet zinvol om als relatief kleine stichting in te zetten op bijvoorbeeld ruigtestroken voor de patrijs als daar grote programma’s voor opgestart worden met substantiële subsidies en sturing vanuit de overheid. Het lobbyen om dergelijke programma’s in werking te krijgen is dan veel belangrijker dan om zelf dergelijke projecten op te zetten. Voor die afweging is het van belang om goed contact te houden met gemeente en provincie en andere spelers in het veld.

3 ACTIVITEITEN 2023 - 2028

3.1 UILENBESCHERMING

De kern van het werk van Hofvogels bestaat uit de bescherming van steen- en kerkuilen middels het plaatsen, controleren en onderhouden van nestkasten tot en met ringen van de vogels. Een vraagstuk is wat de optimale aantallen zijn voor nestkasten voor de diverse soorten. Op dit moment is er een terughoudend beleid voor bijplaatsen van nieuwe steenuilenkasten, maar we zien de bezettingsgraad steeds verder stijgen. Voor kerkuilenkasten lijkt wel meer ruimte te zijn en over de bosuil is discussie.

- We zetten het huidige beleid m.b.t de uilensoorten voort. We streven naar het verbeteren van bezettingsgraad. Naast erfinrichtingen gaat het om maatregelen zoals aanpassingen aan de nestkasten ter bescherming van de broedsels tegen predatie van met name marters;
- We streven naar het vergroten van kennis over het beoordelen van broedlocaties, zowel voor nieuwe locaties als ook om locaties, waar niet succesvolle kasten hangen, te beoordelen en wellicht die kasten te verplaatsen naar een betere locatie;
- We inventariseren zo mogelijk de territoria van uilen (dus ook die niet broeden in kasten) d.m.v. scannen met geluid;
- We willen zo goed mogelijk zicht krijgen op de overlevingskansen van uilen middels het RAS project;
- De analyse van de verzamelde gegevens en de bijdrage aan de landelijke gegevens wordt verbeterd. We onderzoeken verdere automatisering van de broedgegevens. We kijken ook naar alternatieve registratiesystemen zoals het 'nestkaartenprogramma';
- We zorgen voor de nodige aanwas van nieuwe vrijwilligers. We leiden nieuwe controleurs op en blijven investeren in het kennisniveau van de groep. Daarbij denken we aan trainingen en workshops onder meer over het ophangen van nestkasten, etc. We verbeteren de omschrijving van de werkzaamheden d.m.v. werkprotocollen e.d. Tevens blijft veiligheid en de beschikbaarheid van goed materiaal (ladders e.d.) punt van aandacht;
- De controlegroepen moeten het werk aankunnen, eventueel wordt de indeling van de werkgebieden en bemensing aangepast, uiteraard altijd in goed overleg met betrokkenen. Uitgangspunt is dat per cluster zo'n 30 tot 35 erven verzorgd worden.

FOTO 1: JONGE KERKUILEN VERLATEN DE NESTKAST

3.2 ANDERE INHEEMSE BROEDVOGELS:

De stichting heeft tot op heden niet echt een beleid wat betreft de overige vogelsoorten; als er mooie kansen liggen en/of de stichting benaderd wordt om bij te dragen, springen we daar naar vermogen op in. Wel is het logisch om de energie te richten op vogelsoorten die bedreigd worden in hun voortbestaan.

Naast de nestkasten voor uilen beheert Hofvogels bijvoorbeeld ook nestkasten voor de torenvalk. Voorts heeft de stichting deelgenomen aan nestkastenprojecten voor mezen i.v.m. eikenprocessierups en spreeuwen i.v.m. terugdringen bestrijdingsmiddelen op de golfbaan van de Twentsche Golfclub. Daarnaast werden nestkasten geplaatst voor andere vogelsoorten op begraafplaatsen i.s.m. de gemeente. Via de nestkasten vond ook inventarisatie van betreffende vogelsoorten plaats. Inventarisaties zijn echter ook daarbuiten verricht zoals vogelinventarisatie op de voormalige camping de De Parel in Elsenerbroek.

FOTO 2: TORENVALK BIJ NESTKAST

- De huidige kasten voor torenvalk worden bijgehouden. De bezettingsgraad is hoog, we streven naar uitbreiding van het aantal nestkasten;
- De aankomende jaren pakken we planmatig de 'zwaluw' op. We richten ons daarbij op nestmogelijkheden voor met name boeren- en huiszwaluw en de inventarisatie van de broedresultaten van deze soorten;
- Andere structurele activiteiten zijn mogelijk als daar enthousiasme voor is bij de vrijwilligers dan wel dat we kansen zien om de groep uit te breiden.

3.2.1 PRAGMATISCHE AANPAK

Het (pragmatische) beleid van 'kansen benutten' wordt voortgezet. De werkzaamheden worden daarbij opgepakt aan de hand van vraag, financiële mogelijkheden (bijv. projectsubsidies) en capaciteit. Voorbeelden van mogelijke activiteiten zijn:

- Werkzaamheden t.b.v. de patrijs (met als voorbeeld gemeente Twenterand);
- Het bijhouden van een kunstmatige oeverzwaluwwand (in het geval een dergelijk wand door derden wordt aangelegd zoals een waterschap, Rijkswaterstaat of zandwinner).
- Plaatsen van nestkasten voor andere soorten op bepaalde locaties of in kader van een bepaalde actie het inventariseren van broedvogels in een bepaald gebied..

3.3 VERBETERING BIOTOOP UILEN EN ANDERE VOGELSOORTEN

Alle vogelsoorten zijn afhankelijk van het voedselaanbod; zaden, insecten, muizen en andere prooidieren; het gaat om de biodiversiteit. Met de projecten voor erf- en landschapsverbetering heeft Hofvogels deze substantiële aanpak concreet gemaakt. Door de jaren heen zijn echter de randvoorwaarden vanuit de overheid dusdanig aangepast, dat het voortzetten van projecten – waarbij Hofvogels subsidie aanvraagt en deze op haar beurt weer wegzet aan individuele erven – niet voor de hand ligt: de voorwaarden zijn te ingewikkeld en de financiële risico's voor Hofvogels te groot. Daarnaast is de tijdsinvestering heel groot en is maar een enkeling bereid om daar zoveel tijd in te steken.

Vanuit Hofvogels blijven we inzetten op het belang van biotoopverbetering door middel van landschapsherstel, erfverbeteringen, ecologisch bermenbeheer en (agrarisch) natuurbeheer, echter;

- Onder de huidige condities kan Hofvogels niet de drager zijn van erfverbeteringsprojecten. De werkzaamheden worden daarom gericht op het adviseren en begeleiden van burgerinitiatieven, zoals op dit moment het Elsenerbroek. Hofvogels heeft overleg met Gemeente, Provincie en Landschap Overijssel om de bedoelde condities te veranderen. Daarbij kan de rol van Hofvogels eventueel aangepast worden aan de nieuwe condities;

FIGUUR 1: IN GEBRUIK ZIJNDE FOLDER NATUURERF.

3.4 OVERIGE DIERSOORTEN

De doelstelling van Hofvogels beperkt zich in haar uitwerking tot broedvogels en alles wat daarmee samenhangt. Op zich is dat al heel ruim, maar niet alle activiteiten passen daarin, zoals bijv. vleermuiskasten, kasten voor overwinterende egels, inventariseren van amfibieën. Bij een principiële benadering zouden we dergelijke activiteiten wellicht niet moeten oppakken òf de doelstelling van de stichting aanpassen. Maar voorsnog kiezen we er bewust voor om hier pragmatisch mee om te gaan en bepaalde activiteiten wel uit te voeren omdat ze immers passen in het bovenliggende doel van vergroten biodiversiteit.

- Gezien de logistieke samenhang (maken van kasten, ophangen op erven in het buitengebied) gaat Hofvogels door met het ophangen van vleermuiskasten. Hier zal nader beleid over worden gemaakt;
- Overige activiteiten die geen direct verband hebben met de doelstelling opgepakt als deze in een groter project passen, bijv. als randvoorwaarde bij de voorbereiding van een project landschapsverbetering e.d.

4 PUBLICITEIT, COMMUNICATIE EN EDUCATIE

Publiciteit is een belangrijke basis voor Hofvogels voor de werving van vrijwilligers, het vinden van kashouders, aansprekend zijn voor sponsors, het verspreiden van kennis over en begrip voor uilen. De website is het belangrijkste visitekaartje van de stichting. Deze is echter gedateerd en het kost de secretaris zeer veel tijd om te zorgen voor goede content.

FOTO 3: RINGSESSIE BOSUIL MET TOESCHOUWERS

- Aankomend jaar kijken we naar moderniseren van de website. Hierbij gaan we uit van heldere doelstellingen;
- We kijken naar een 'redactie' of uitbreiding van de 'bestuur-ondersteuners', waarbij één of enkele personen de verantwoordelijkheid op zich neemt/nemen voor de content van de website, uitgifte van persberichten;
- Het verzenden van nieuwsbrieven wordt voortgezet met minimaal 2 tot 3 nieuwsbrieven per jaar;
- We organiseren tweemaal per jaar een bijeenkomst voor alle vrijwilligers en willen daarnaast workshops en opleidingstrajecten aanbieden;
- Indien we capaciteit hebben zijn we aanwezigheid op relevante beurzen en manifestaties;
- We participeren zo mogelijk in overlegstructuren met gemeente en andere groepen, zoals de Kerngroep Groen. En we houden goed contact met andere organisaties om het werk op dit gebied goed af te stemmen, waarbij uitgangspunt is dat Hofvogels het primaat heeft op het gebied van uilenkasten (onze corebusiness);
- We ondersteunen – zo mogelijk – de activiteiten op het gebied van educatie; het betrekken van de jeugd is belangrijk. Het 'braakbal pluizen' is van belang voor kennis over en interesse in uilen. Hofvogels is zelf niet actief op scholen e.d., maar zal (naast aanleveren braakballen) wel educatieve activiteiten opzetten met workshops, advies, berichten op website en kleinschalige bijeenkomsten in het veld, zoals het laten bijwonen van een kleine groep kinderen bij ringen van uilen e.d.

5 STICHTING

De financiële situatie van de stichting is positief, mede door sponsorgeld en verdiensten bij bepaalde projecten. De recentelijk gegroeide structuur van een bestuur met daaromheen een groep mensen die bepaalde werkzaamheden uitvoeren, zoals coördinatie controleurs, coördinatie ringers, bijhouden kashouderslijst bevat goed. De groep functioneert als 'bestuur plus' en vergaderen gezamenlijk over de lopende zaken. Wel is het goed deze structuur te evalueren en desgewenst aan te passen.

- De huidige bestuursstructuur wordt geëvalueerd en desgewenst aangepast;
 - We besteden voldoende aandacht aan de huidige sponsors en zoeken eventuele nieuwe;
 - Bij alle activiteiten is aandacht voor de financiële component. Het gaat daarbij om het vragen van een vrijwillige gift bij het plaatsen van kasten, het verkopen van kasten die we niet van belang vinden voor de stichting, een vergoeding vragen voor inzet bij advisering bij erfverbetering, subsidie aanvragen voor projecten die we graag willen uitvoeren (bijv. een boerenwaluwnest project)
-

FOTO 4: BOSUIL TIJDENS EEN RINGSESSIE